

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Onderzoek naar de kwaliteitsverbetering bij

Interschool

Plaats : Ter Apel
BRIN-nummer : 12TR
Onderzoeksnummer : 123691
Datum schoolbezoek : 31 oktober 2011
Rapport vastgesteld te Utrecht op 13 januari 2012

Inhoud

	Vaststelling rapport	5
1	Inleiding	7
2	Bevindingen	9
3	Toezichtarrangement	15

Vaststelling rapport

Dit rapport bevat de resultaten van een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering (okv) dat de inspectie uitvoerde op 31 oktober 2011.

Het rapport is vastgesteld door dr. L.S.J.M. Henkens, hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra, te Utrecht op 13 januari 2012.

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 31 oktober 2011 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op de Interschool. Daarbij is gekeken naar de kwaliteit van het onderwijs en naar naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was het volgende.

Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd op 9 juni 2009 stelde de inspectie tekortkomingen vast in het onderwijsleerproces en de (voorwaarden voor) kwaliteitszorg op AZC-school Pinocchio, sinds december 2010 Interschool geheten. Deze zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 30 september 2009. De kwaliteit van het onderwijs is toen als zeer zwak beoordeeld en de inspectie heeft haar toezicht geïntensiveerd. Om na te gaan of de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven en de kwaliteit van het onderwijs weer voldoende is, heeft de inspectie nu een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

Bij het kwaliteitsonderzoek in juni 2009 zijn tekortkomingen geconstateerd in de (voorwaarden voor) kwaliteitszorg, het leerstofaanbod, het didactisch handelen en de zorg. Naar aanleiding van deze bevindingen is een traject van geïntensiveerd toezicht gestart. Dit traject is in de eerste fase moeizaam verlopen en dreigde te stagneren. Zo bleek tijdens het eerste voortgangsgesprek in april 2010 dat aan een aantal afspraken uit het toezichtplan niet was voldaan. De inspectie heeft naar aanleiding daarvan twee extra gesprekken met het bevoegd gezag gevoerd. Op 18 oktober 2010 heeft de inspectie een tussentijds kwaliteitsonderzoek (tko) uitgevoerd. Zij constateerde dat de school grotendeels niet had voldaan aan de afspraken uit het toezichtplan met betrekking tot het tussentijds kwaliteitsonderzoek en dat een succesvolle uitvoering van het verbetertraject ernstig gevaar liep. Het onderwijs was nog steeds zeer zwak. Tekortkomingen werden vastgesteld in de opbrengsten, de kwaliteit van de uitleg, de planmatige uitvoering van de zorg en de voorwaarden voor kwaliteitszorg. Er was recent een nieuwe schoolleider aangesteld, die de kwaliteitszorg voldoende aanstuurde en het team tot een meer pro-actieve en oplossingsgerichte benaderingswijze had gebracht. Echter, de kwaliteitszorg was nog niet verankerd in een door het hele team gedragen onderwijsvisie. Naar aanleiding van dit tussentijdse kwaliteitsonderzoek is een extra gesprek met het bevoegd gezag en de inspectie gevoerd, onder leiding van de directeur toezicht primair onderwijs Noord-Nederland. Naar aanleiding daarvan is het eerder opgestelde toezichtplan bijgesteld en zijn in februari en april 2011 nogmaals twee voortgangsgesprekken gevoerd. In deze laatste fase is het verbeterproces werkelijk van de grond gekomen.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten het document Leerlingenpopulatie d.d. januari 2011, het jaarplan 2011/2012 en het schooljaarverslag 2010/2011.
- Schoolbezoek, waarbij in alle groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleiders over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met leraren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, leerstofaanbod, tijd, schoolklimaat, didactisch handelen, afstemming, begeleiding, zorg, kwaliteitszorg en voorwaarden voor kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2011 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 Bevindingen

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2011. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2011 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Daarnaast heeft de inspectie enkele controles uitgevoerd op bepaalde standaard gecontroleerde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten					
	1	2	3	4	5
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod				
	1	2	3	4
2.1 * (Nieuwkomers) De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn gerelateerd aan de kerndoelen.				●
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.				●
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.				●
2.5 De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.				●

Kwaliteitsaspect 3 Tijd				
	1	2	3	4
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.				●

Kwaliteitsaspect 4 Schoolklimaat	1	2	3	4
4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.				●
4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.				●
4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.				●

Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	
5.5 De leraren gaan na of de leerlingen de uitleg en/of de opdrachten begrijpen.		●		
5.6 De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.		●		

Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.3 * (SBO) De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast.			●	
7.4 * (SBO) De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzen.			●	
7.6 (Nieuwkomers) De school maakt beredeneerde afwegingen bij de doorstroom van leerlingen binnen en buiten de school.			●	

Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		●		
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.		●		
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.		●		
8.5 De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.			●	

Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	

Kwaliteitsaspect 10 Voorwaarden voor kwaliteitszorg	1	2	3	4
10.1 De schoolleiding stuurt de schoolontwikkeling inclusief de kwaliteitszorg aan.			●	
10.2 De schoolontwikkeling is verbonden met de visie op onderwijs, zoals geformuleerd in het schoolplan.			●	
10.3 De schoolleiding zorgt voor een professionele schoolcultuur.			●	
10.4 Bij de zorg voor kwaliteit zijn bestuur, directie, team en andere belanghebbenden betrokken.			●	

Naleving wet- en regelgeving	ja	nee
NT1A De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	●	
NT2A De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	●	
NT3A De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	●	
NT4A Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	●	
NT4B Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	●	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie komt tot de conclusie dat het onderwijs op de Interschool over het geheel genomen weer van voldoende niveau is. De school heeft zich met name verbeterd in het planmatig werken en het vastleggen van zaken. Zo stelt de school nu voor alle leerlingen ontwikkelingsperspectieven op die leidend zijn voor het indelen van leerlingen in verschillende instructiegroepen en het inplannen van het leerstofaanbod. Het team laat een professionele en opbrengstgerichte houding zien en er is sprake van een gedeelde onderwijsvisie. De schoolontwikkeling wordt duidelijk aangestuurd door de huidige directie. Ook besteedt de school veel aandacht aan een goed en veilig schoolklimaat. Verbeterpunten liggen er nog op het gebied van de zorg en in de verdieping van de kwaliteit van de uitleg.

Hieronder volgt een toelichting op het oordeel.

Toelichting

Context

De Interschool verzorgt onderwijs aan kinderen die wonen in het asielzoekerscentrum van Ter Apel. Alle kinderen wonen in de zogenaamde vrijheidsbeperkende locatie. Een deel van hen is nieuwkomer zonder uitzicht op permanent verblijf in Nederland. De overige, grootste, groep leerlingen zit aan het eind van de asielprocedure: de asielaanvraag van de betreffende gezinnen is afgewezen en zij moeten in principe Nederland verlaten. Dit heeft een zeer groot verloop van leerlingen tot gevolg. Ter illustratie: van januari 2010 tot januari 2011 hebben 219 leerlingen de school bezocht en vonden er 297 in- en uitschrijvingen plaats (uit: Document Leerlingenpopulatie d.d. januari 2011). Dit heeft grote gevolgen voor het aantal leerlingen - dit kan per dag verschillen -, het aantal groepen dat geformeerd kan worden en de inzet van leerkrachten. De school en het bevoegd gezag staan voor de uitdaging in deze complexe situatie onderwijs van voldoende kwaliteit te verzorgen en een team van geschoolde en ervaren leerkrachten in stand te houden.

Structurering van het onderwijs

Een belangrijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden in het werken met ontwikkelingsperspectieven, didactische groepsoverzichten en groepsorganisatieplannen. Voor alle leerlingen stelt de school binnen twee weken een plaatsingsdocument op, op basis waarvan leerlingen worden ingedeeld in een basisgroep en in instructiegroepen voor de verschillende leergebieden. Uiterlijk na zes weken wordt voor elke leerling een ontwikkelingsperspectief opgesteld, met daarin een uitstroomverwachting na minimaal één jaar. De tussendoelen per vakgebied worden óf hierin benoemd óf in de groepsorganisatieplannen van de instructiegroepen. Hierdoor wordt - in vergelijking met de situatie in 2009 - goed georganiseerd aan groepen leerlingen instructie gegeven en is niet meer sprake van veelal individueel werken met geringe instructiemogelijkheden per leerling tot gevolg. Leerkrachten stellen de groepsorganisatieplannen en tussendoelen regelmatig bij, naar aanleiding van toetsresultaten en in- en uitstroom van leerlingen. Hoewel de afspraken over het formuleren van meetbare eind- en tussendoelen nog niet helemaal eenduidig zijn, is met deze werkwijze veel helderheid en ruimte voor kwalitatief goede instructie gecreëerd.

Didactisch handelen en schoolklimaat

De school heeft de afgelopen periode ook geïnvesteerd in de verbetering van het didactisch handelen van leerkrachten. Als basis daarvoor geldt het model van directie instructie. De inspectie heeft in de geobserveerde lessen geconstateerd dat de leerkrachten de basis van dit model in voldoende mate toepassen: er is over het algemeen sprake van een gestructureerde lesopbouw, met aandacht voor de lesdoelen en een taalgebruik dat past bij de leerlingenpopulatie. Over twee elementen is de inspectie nog kritisch. In teveel lessen controleerden de leerkrachten te weinig of leerlingen de uitleg daadwerkelijk hadden begrepen, door bijvoorbeeld het stellen van controlevragen of het laten voordoen van het gevraagde. Ook was de aandacht voor het onderwijs in strategieën niet diepgaand genoeg. Hoewel leerkrachten in een aantal lessen wel aandacht besteedden aan het proces om tot een antwoord te komen, was dit niet overal het geval of was de interactie tussen leerkracht en leerlingen of leerlingen onderling daarbij te oppervlakkig om te kunnen spreken van daadwerkelijk onderwijs in strategieën. Positief is de inspectie over de kwaliteit van het klassenmanagement en de taakgerichte werksfeer die dit mede tot gevolg heeft.

Het schoolklimaat beoordeelt de inspectie als goed. De school besteedt veel aandacht aan de ontwikkeling van de sociale competenties van leerlingen en betreft ouders daar ook expliciet bij. Zo organiseert de school inloopochtenden rond sociale veiligheid en welbevinden en worden ouders actief betrokken bij de zorg op sociaal-emotioneel gebied. In het geval van incidenten volgt de school een zorgvuldige procedure waarbij naast ouders ook andere instanties betrokken worden. In het beleidsplan fysiek en sociale veiligheid is het beleid duidelijk uitgewerkt en zijn diverse protocollen opgenomen.

Leerlingenzorg en afstemming

Zoals hierboven aangegeven werkt de school met didactische groepsoverzichten en groepsorganisatieplannen om het leerstofaanbod en de instructie in te plannen. In de didactische groepsoverzichten verwerken de leerkrachten de uitslagen op methodegebonden en methodeonafhankelijke toetsen. Voor leerlingen die een leerachterstand hebben, wordt over het algemeen extra instructie en oefening ingepland. Hiermee stemmen leerkrachten het onderwijs in voldoende mate af op de verschillen in onderwijsbehoeften van leerlingen en laat de school zien dat zij leerlingen die achterstand oplopen signaleert. Echter, voor leerlingen die een dusdanige achterstand hebben dat gesproken kan worden van zorgleerlingen, analyseren leerkrachten onvoldoende diepgaand wat mogelijke oorzaken van deze achterstanden zijn en welke conclusies zij op basis daarvan trekken voor de benodigde zorg en te behalen doelen. Hoewel in de weekplanning van leerkrachten in een aantal gevallen terug te vinden is dat zij deze leerlingen extra instructie geven, is niet inzichtelijk waar die instructie precies op gericht is. Ook is niet aangegeven binnen welke termijn het niveau weer voldoende zou moeten zijn. Door het ontbreken van concrete doelen is bovendien niet te evalueren of beoogde doelen zijn bereikt of dat de zorg bijgesteld zou moeten worden. Daarom beoordeelt de inspectie indicatoren 8.2, 8.3 en 8.4 als onvoldoende.

Opbrengsten

De inspectie beoordeelt op dit moment nog niet of de leerresultaten van de leerlingen in lijn zijn met de ontwikkelingsperspectieven van de leerlingen. Zij beoordeelt derhalve niet of de leerlingen zich ontwikkelen conform hun mogelijkheden. Omdat er te weinig leerlingen zijn waarvoor een ontwikkelingsperspectief beschikbaar is dat twee evaluatiemomenten bevat, is de inspectie ook niet in staat om op basis van door de school opgestelde ontwikkelingsperspectieven een uitspraak te doen over de ontwikkeling van de leerlingen. De school volgt de sociale opbrengsten van haar leerlingen met een gestandaardiseerd instrument. Omdat de inspectie echter geen normen heeft voor dit instrument en voor deze specifieke doelgroep, kan zij de sociale opbrengsten niet beoordelen.

(Voorwaarden voor) kwaliteitszorg

De school wordt sinds vorig schooljaar aangestuurd door de nieuw aangestelde schoolleider. Zij heeft een belangrijke rol gespeeld in het structureren en vastleggen van zaken en het realiseren van een opbrengstgerichte en professionele houding van het team. De school heeft zich ten opzichte van de situatie in 2009 sterk verbeterd in de wijze waarop zij werkt aan evaluatie, behoud en verbetering van de onderwijskwaliteit. De school heeft haar leerlingenpopulatie scherp in beeld en stemt haar onderwijs hierop af. De directie heeft verder ingezet op opbrengstgericht werken en onderzoekt manieren om de opbrengsten - hoe moeilijk meetbaar ook - toch te evalueren. Bij de evaluatie van het onderwijsleerproces heeft het team aan de hand van kwaliteitskaarten met elkaar besproken welke kwaliteit zij als school willen leveren en wat er nog moet gebeuren om dat te bereiken. In een jaarplan is de benodigde kwaliteitsverbetering planmatig uitgewerkt. De directie relateert bovendien de persoonlijke competentieontwikkeling van leerkrachten aan de schoolontwikkeling. De onderwijsvisie en de kwaliteitsverbetering die op basis daarvan heeft plaatsgevonden, is dan ook duidelijk gedragen door het team. Afspraken worden gedeeld en vastgelegd en de directie borgt deze door met een vooraf bepaalde regelmaat groepsbezoeken uit te voeren, met behulp van een kijkwijzer. Ten slotte verantwoordt de school zich middels een jaarverslag naar externen en organiseert zij regelmatig ouderbijeenkomsten om de ouders zoveel mogelijk bij het onderwijs te betrekken.

3 Toezichtarrangement

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Interschool het basisarrangement toe. De kwaliteit van het onderwijs is weer voldoende. Dit betekent dat de school niet langer onder intensief toezicht valt.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.